

הלכות חמץ ומצה פרק ב - תשבייתו ובדיקת חמץ

סיכום השיעור

סיכום פון דער לערן-סעסיע: הלכות חמץ ומצה – רמב"ם

א. ביטול חמץ – "ויחשוב אותו כעפר"

לשון הרמב"ם: "ויחשוב אותו כעפר, וישים בליבו שאין ברשותו חמץ כלל, ושכל חמץ שברשותו הרי הוא כעפר, ואינו שווה כלום."

פשט: דער ביטול חמץ באשטייט דערפון אז מען זאל טראכטן אז דער חמץ איז ווי שטויב, און מען זאל אין הארצן האלטן אז מען האט בכלל נישט קיין חמץ.

חידושים:

1. **דער משל פון "כעפר":** וואס מיינט דער רמב"ם מיט "כעפר"? דער וויץ ווערט דערמאנט (פון מנהג סופרים) אז מענטשן זאגן "דאסט איז נישט חמץ, אבער חמץ איז דאסט" – אבער דער אמת'ער פשט איז פארקערט: מען דארף מאכן אז חמץ זאל זיין ווי שטויב. דער נמשל: יעדער ווייסט אז אין זיין הויז איז דא שטויב, אבער קיינער קערט זיך נישט וועגן דעם שטויב. אזוי דארף מען זיך פירן מיט חמץ – מען ווייסט אפשר אז עס איז דא, אבער מען רעכנט זיך גארנישט דערמיט.

2. **"כעפר" – נישט הפקר, נאר דעת:** דער טעם פון "כעפר" איז נישט ווי תוספות וואס פארשטייט עס אלס הפקר, נאר עס מיינט אז ער רעכנט זיך נישט מיט דעם חמץ – ער האט אין זיין קאפ אז דאס איז נישט זיינס, עס עקזיסטירט נישט פאר אים. דאס איז "וישים בליבו שאין לו חמץ."

3. **תשבייתו און דעת:** אויב דער טעם פון דער מצוה פון "תשבייתו" (מדאורייתא) איז אז דיין קאפ זאל נישט ליגן אין ביזנעס מיט חמץ, דאן אויב איינער גייט אריין אין א געשעפט און זיין קאפ ליגט אין ביזנעס – ווי איז דאס תשבייתו? דער תירוץ: "תשבייתו" האט בעצם צו טון מיט דעת – אלעס אין דער מענטשליכער וועלט דרייט זיך ארום דעת. ווי דער פסוק זאגט: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים."

ב. בדיקת חמץ מדברי סופרים – דער חיוב, דער זמן, און אור הנר

לשון הרמב"ם: מדברי סופרים איז דא א מצוה לחפש אחר החמץ במחבואות ולבדוק ולבער בכל מקום שהוא, און דאס דארף זיין בלילה, אור לארבעה עשר, ווייל בלילה כל אדם מצויין בבתיהם, און אור הנר יפה לבדיקה.

פשט: חכמים האבן מתקן געווען אז מען זאל אקטיוו זוכן חמץ, און דאס דארף זיין ביינאכט פון י"ד ניסן, ווייל דעמאלט איז מען אינדערהיים און א ליכט איז גוט צום בודק זיין.

חידושים:

1. **דריי עלעמענטן פון דער תקנה מדברי סופרים:** (א) מען זאל טון אן אקטועלע ארבעט – זוכן און ארויסנעמען, נישט נאר ביטול בלב; (ב) עס דארף זיין אין א באשטימטע צייט – אור לי"ד; (ג) עס דארף זיין בלילה דוקא.

2. **אור הנר יפה לבדיקה – א טיפערער פשט:** דער מעלה פון א ליכט ביינאכט איז נישט נאר ווייל מען זעט – בייטאג זעט מען אויך. דער חידוש איז אז א ליכט (ווי א פלעשלייט) האט אן עקסטרע כח צו באלייכטן ספעציפישע ווינקלעך און פלעצער וואס בייטאג מיט נאטירליכע ליכט זעט מען דווקא נישט אזוי גוט. דער ליכט איז פאוקעסט – עס שיינט אריין אין חורים וסדקים, וואס די זון און לבנה קענען נישט טון ווייל זיי זענען "צו גרויס."

3. **לבנה, חמה, אבוקה – פארוואס נישט:** "אין בודקין לא לאור הלבנה, לא לאור החמה, לא לאור האבוקה, אלא לאור הנר" – דער פסוק "נר ה' נשמת אדם" ווערט דערמאנט. דער מעלה פון א נר איז אז עס קען אריינגיין אין חורים וסדקים, בעת די זון און לבנה קענען נישט אריינדרינגען אין ענגע פלעצער.

4. **אור החמה בדיעבד:** רבא"ס שיטה – "אף על פי שאורו רב, אין בודקין לאור החמה." דער ירושלמי זאגט "חייש חמה בעלייה" – עס איז דא א צד פון ביזוי כבוד, נישט נאר א פראקטישע זאך. עס ווערט דיסקוטירט אויב בדיעבד קען מען בודק זיין בייטאג – שמואל'ס שיטה ווערט דערמאנט אז עס זענען דא געוויסע בדיעבד סיטואציעס, ווי ווען מען האט נישט בודק געווען ביינאכט.

ג. נישט לערנען פאר בדיקת חמץ

לשון הרמב"ם: "חייב אדם לחזור אחר לימודו בעיונא, שמא ימשך אחר לימודו וימנע מן הבדיקה בתחילת זמנה."

פשט: מען טאר נישט אנהייבן לערנען פאר בדיקת חמץ, ווייל מען קען פאראפט ווערן און פארפאסן דעם זמן.

חידושים:

1. **רבינו מנוח'ס פשט:** אפילו מקרא ליינען (נישט נאר עיון) איז אסור פאר בדיקה, ווייל אפילו ביים ליינען ווערט מען פאראפט. דאס איז א חידוש – מען וואלט געמיינט אז נאר עיון'דיגע לימוד איז א פראבלעם, אבער רבינו מנוח זאגט אז אפילו פשוט'ע קריאה קען מאכן אז מען פארגעסט.

2. **די שייכות צו אור הנר:** דער איסור צו לערנען פאר בדיקה האט צו טון מיט דעם ליכט. אין יענע צייטן, ווען א מענטש איז געקומען אהיים פון ארבעט און האט אנגעצונדן א ליכט, איז זיין ערשטער אינסטינקט געווען זיך צו זעצן לערנען ביי דעם ליכט. קומען חז"ל און זאגן: דעם ליכט פון הלילה פון י"ד זאלסטו ניצן פאר בדיקת חמץ, נישט פאר לימוד.

3. **רבינו יונה'ס הסבר:** "הצריכו חכמים רבנן לאור הנר בעדנא דאורתא" – און דער טעם איז "תלמוד גדול שמוסר נפשו על המצוה" – א גרויסער לומד קען מוסר נפש זיין פאר זיין לימוד און פארגעסן די מצוה.

4. **פשוט'ע יודן האבן נישט די פראבלעם:** דער גאנצער חשש איז נאר פאר לומדים – פשוט'ע יודן וואס לערנען נישט בעיון האבן נישט דעם חשש אז זיי וועלן פאראפט ווערן.

5. **[דיגרעסיע: בדיקת חמץ אלס לימוד התורה]:** דער פראצעס פון בדיקת חמץ אליין איז אויך א מין לימוד התורה – מען דרייט זיך ארום מיט הלכות, מען פרעגט שאלות (וואס איז קטניות? וואס איז פירות?), מען זאגט פסקי הלכות למעשה.

ד. בדיקה עד מקום שידו מגעת – חורים וסדקים

לשון הרמב"ם: "לפיכך צריך לבדוק את החורים ואת הסדקים עד מקום שידו מגעת."

פשט: מען דארף בודק זיין אין לעכער און שפאלן ביז וואו די האנט דערגרייכט.

חידושים:

1. **פארוואס נאר עד מקום שידו מגעת?** לכאורה איז דאס פשוט – אויב מען קען נישט דערגרייכן, קען מען נישט בודק זיין. דער חידוש: חמץ וואס

3. **[דיגרעסיע – א איד'ס לעבן:]** א איד'ס הויז האט געהאט א תחת, עליה, יציע, רפת, בית דגים, אוצרות – נישט קיין קליינע אפארטמענט.

ה. **חולדה – "אידי דבסר"**

שאלה: אויב חולדות (עכברים) שלעפן חמץ פון איין פלאץ צום צווייטן, ווערט דאך די גאנצע וועלט א "מקום שמכניסין בו חמץ"? דאס איז "אידי דבסר" – ווען א חשש איז צו ברייט, פאלט עס דורך.

מחלוקת רש"י און רמב"ן:

- **רש"י** לערנט: "אידי דחשיב" רעדט זיך **אינמיטן** אדער **נאך** דער בדיקה. די שאלה איז: נאכדעם וואס מען האט שוין בודק געווען, אפשר וועט קומען א חולדה און שלעפן חמץ צו א פלאץ וואס איז שוין נבדק. דערויף זאגט מען: דו וועסט דארפן דרייען א גאנצע נאכט, עס וועט קיינמאל נישט ענדיגן – דאס איז דער "אידי דבסר".

- **רמב"ן** לערנט: די שאלה איז וועגן **מקום שמכניסין בו חמץ** גופא – דער חידוש איז אז נישט אלע מקומות שאין מכניסין בו חמץ ווערן צו מקומות שמכניסין בו חמץ וועגן חולדות. לויט דעם איז שווער צו פארשטיין דעם "אידי דבסר" – מען קען דאך אפערנען די גאנצע זאך מיט דער קלארער סוגיא פון ספיקא דאורייתא.

חידוש בנוגע ספיקא דאורייתא: "ספיקא דאורייתא" מיינט נישט אז אפשר איז אמאל אריינגעפלוגן א הונט מיט א חלה – דאס מאכט נישט קיין ספק. ספיקא דאורייתא מיינט א **ספק השקול**. א בלויזער חשש אז עפעס **קען** געשען איז נישט קיין ספק – עס הייבט זיך גארנישט אן. דער גאנצער ענין פון בדיקה ביי מקומות שאין מכניסין איז א דין דרבנן, נישט מדאורייתא.

נאך א חידוש: דער רמב"ם לערנט לגבי בדיקה די הלכה פון **תענית** (וועכטערס) – אבער דאס ווערט נישט אויסגעפירט.

ט. **נאך בדיקה – חשש אז מען האט איבערגעלאזט / עכברים האבן פארשלעפט**

דער ענין פון **צריכים לבדוק פעם שניה** – אויב נאך דער בדיקה איז דא א חשש אז עכברים האבן פארשלעפט חמץ. דער **תוספות** שרייבט "אלא שחילקוהו עכברים בוודאי" – איינמאל מען האט ארומגעשלעפט דארט, איז דא א מורא אז מען האט עס איבערגעלאזט.

י. **כשפים ביי בדיקת חמץ**

חידוש: דער רמב"ם ברענגט דעם דין פון "**שמא יאמר הגוי כשפים עשיתי לו**" – אז מען זאל נישט בודק זיין ביי א גוי'ס הויז משום כשפים. אפשר האט דער רמב"ם געהאלטן אז דאס איז נאר א הלכה וואס איז נוגע ווען דער גוי האט טאקע מורא פון כשפים – אין רמב"ם'ס צייטן האבן אפשר די גוים נישט געהאט אזא מורא, אבער אין צייט פון חז"ל יא.

יא. **עכבר שנכנס לבית הבדוק – עכבר בפיו, פירורין**

עכבר שנטל חמץ – עכבר בפיו

חידוש: א תינוק (קליין קינד) איז עכבר בידו, נישט בפיו – ער ווערט געבוירן און טראגט נישט אין מויל. אבער אן עכבר איז עכבר בפיו, ווייל ער טראגט עס סתם אזוי לפארר (ער פארשלעפט עס). דער חילוק צווישן תינוק און עכבר איז אז ביי א תינוק מיינט "בידו" – ער האט דעם פרייווילעגע צו באהאלטן זאכן, ווייל עס איז א האקירא קל.

דער רמ"א פסק'נט אז אן עכבר וואס איז מער געלאנגען מיט קינדער/פירורין, דארף מען גוט צופירן – דאס הייסט, מען דארף אכטונג געבן וויאזוי מען עסט. **דער מגן אברהם** זאגט אז מען דארף מאכן זיכער אז ס'איז דא ענוג פירורין פון דער גאנצער זאך.

נכנס לבית הבדוק – אויב ער מוצא פירורין

ליגט טיפער ווי וואו די האנט דערגרייכט, איז ממילא נישט א חמץ וואס מען קען דערגרייכן – עס איז ווי עס עקזיסטירט נישט פאר דעם מענטש.

2. **חורים וסדקים – נישט קיין שטח:** "חורים וסדקים" זענען נישט קיין ריכטיגע פלעצער/שטחים – עס זענען לעכער, נישט א שטיקל פלאץ וואו מען נאמאלערווייז ברענגט אריין חמץ. דעריבער איז דא א שאלה פארוואס דארף מען בכלל בודק זיין דארט.

ה. **מקום שאין ידו מגעת – ביטול בלבו**

פשט: א פלאץ וואו מען קען נישט דערגרייכן מיט דער האנט, דארף מען מבטל זיין בלבו.

חידושים:

1. **דער בנין עולם'ס קשיא:** אויב מקום שאין ידו מגעת דארף נישט קיין בדיקה (ווי שטייט אין א משנה), פארוואס זאל מען דאס אריינרעכענען אין חמץ? מען דארף דאך נישט האבן אחריות דערויף – ביטול בלבו איז נישט קיין היתר אויף בדיקת חמץ, נאר א באזונדערע חיוב.

2. **דער גדר פון חיוב בדיקת חמץ:** אויב מען ווייסט א פלאץ וואו עס איז דא חמץ, זאל מען זיך נישט סומך זיין אויף ביטול בלבו – מען דארף גיין בודק זיין. אויב מען ווייסט א פלאץ וואו עס **קען** זיין חמץ, דארף מען אויך בודק זיין. נאר אויב נישט, גייט מען צוריק צום ביטול בלבו. די שאלה בלייבט: וואס איז דער חידוש ביי מקום שאין ידו מגעת, אויב מען איז דאך זיכער אז עס איז נישטא? פארוואס איז מען נישט יוצא מיט דער כוללות'דיגער ביטול וואס מען מאכט אויף אלע חמץ?

ו. **הצר שאין צריך בדיקה**

לשון הרמב"ם: **הצר שאין צריך בדיקה, מפני שעופות מצויין שם ואוכלין כל חמץ שיפול** – אבער מען דארף זיכער מאכן אז מען זאל נישט אריינברענגען חמץ דארט, ווייל אויב מען ברענגט אריין וועט מען פארגעסן ארויסצונעמען.

פשט: א הויף וואו פויגלען עסן אויף דעם חמץ דארף נישט בדיקה, אבער מען מוז זיכער מאכן אז מען זאל נישט אריינברענגען נייעם חמץ.

ז. **מקומות שאין מכניסין בהם חמץ – ליסט פון דער משנה**

לשון המשנה: **הבתים העליונים והתחתונים, הגג, היציע, רפת בקר, לולין, מטבחיים, אוצרות יין ושמן, בית המלח, בית השלג, בית דגים גדולים, בית העצים, בית המורים.**

פשט: דאס זענען פלעצער וואו מען ברענגט געווענליך נישט אריין חמץ, און דעריבער דארפן זיי נישט קיין בדיקה.

חידושים:

1. **פארוואס דארף מען די ליסט?** מען האט דאך שוין די כללים (מקום שמכניסין/שאין מכניסין). דער תירוץ: די ליסט קומט לערנען אז מען זאל נישט מיינען אז נאר דארט וואו מען ווייסט **פאר זיכער** אז מען האט אריינגעטראגן חמץ דארף מען בודק זיין. פארקערט – מען איז נאר **פטור** ווען מען ווייסט **פאר זיכער** אז מען האט **נישט** אריינגעטראגן. די ליסט גיט דוגמאות פון פלעצער וואו מען קען זיכער זאגן אז נישט.

2. **סברות פון דער גמרא פאר יעדע פלאץ:**

- **לולין של תרנגולים** – ביי דרבנן, א פלאץ וואו בעלי חיים קומען אן, קען מען רעכענען אז זיי וועלן טון זייער ארבעט (אויפעסן דעם חמץ).

- **אוצרות יין ושמן** – שאין דרך להניח שם פת.

- **דגים גדולים** – מען גרייט זיי אן **פאר** דער סעודה (נישט אינמיטן), דעריבער גייט מען נישט אהין מיט ברויט. **דגים קטנים** – פארקערט, מען גייט נעמען אינמיטן דער סעודה, אבער דאס האט נישט קיין יחס צו חמץ.

הויז ער איז אריינגעגאנגען. דער רמב"ם האלט אז קבוע איז דא, אבער מען קען תולה זיין להקל ווייל ס'איז דא א ספק בדינו.

דער ראב"ד'ס שיטה: דער ראב"ד זאגט אז ס'איז נישט קיין קבוע אינגאנצן. ער זאגט נישט "שני עומרים", ער זאגט נישט "כל דפריש", ער זאגט נישט אז מ'מאכט "על נחת". זיין טענה איז אז ס'איז נישט קבוע ביי אונז.

חידוש — א נייע דרך אין רמב"ם: דער רמב"ם'ס שיטה איז א נייער מהלך — ער זאגט אז ס'איז יא קבוע, אבער ער זאגט נישט אז מ'דארף אויס'הרג'ענען (ווי ביי תשעה חנויות). ווייל כאטש ס'איז קבוע (מחצה על מחצה), איז דא א נייע ספק — וועלכע הויז ער איז אריינגעגאנגען. דאס מאכט א ספק ספיקא: (1) ספק פון וועלכע ציבור ער האט גענומען (קבוע = מחצה על מחצה), (2) ספק וועלכע הויז ער איז אריינגעגאנגען.

קשיא: פארוואס איז דאס א ספק ספיקא? מען האט דאך נאר א ספק פון וועלכע הויז ער איז אריינגעגאנגען — דאס איז דער איינציגסטער ספק וואס איז רעלעוואנט. דער ספק פון וועלכע ציבור איז שוין "קבוע" (מחצה על מחצה), און דער צווייטער ספק (וועלכע הויז) איז א באזונדערער ספק. אין א נארמאלע סיטואציע רעדט מען פון חבורה (גרופע), אבער דא — וואו ס'איז קבוע מיט נאך א ספק — קוקט מען עס נישט אן ווי א פשוט'ע קבוע מחצה על מחצה, נאר ס'איז א ספק ספיקא לקולא.

יד. המשכיר בית לחבירו

לשון הרמב"ם: "המשכיר בית סתם לחבירו — על המשכיר לבדוק. אם עד שלא מסר לו המפתח חל ארבעה עשר — על המשכיר לבדוק. משמסר לו המפתח — על השוכר לבדוק. המשכיר בית בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק — על השוכר לבדוק."

פשט: ווען מ'גט אוועק א דירה צו פארדינגען, איז דער חיוב בדיקה תלוי אין ווער האט די אחריות בשעת דער חיוב בדיקה טרעט אריין. "סתם" מיינט אן אויסזאגן וואס דער סטאטוס פון דער הויז איז.

חידושים:

1. "סתם" — חזקת חמץ: א סתם הויז האט א חזקה אז עס איז חמץ'דיג, דערפאר איז אויפ'ן משכיר צו בודק זיין. ס'איז דא א שיטה אז אידן טוען מצוות בשעתן, אבער דער עיקר איז אז סתם בית — על המשכיר לבדוק.

2. מסירת המפתח = דין קנין: ווען דער משכיר האט שוין איבערגעגעבן דעם שליסל, איז עס א דין קנין — דאס הייסט, ס'איז שוין נישט זיינס, און דער חיוב בדיקה פאלט אויפ'ן שוכר.

3. בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק — פארוואס נישט מקח טעות? דער שוכר דארף בודק זיין, און מ'זאגט נישט אז ס'איז א מקח טעות (וואס וואלט באפרייט דעם שוכר). דער סברא איז: בדיקת חמץ איז נישט אזוי שווער, א מענטש איז נישט רוגז דערפון — פארקערט, ער האט א הכרת הטוב ווייל ס'איז א מצוה. דערפאר איז ער מסתמא מוחל אויף דעם, ווייל ער וויל דאך מקיים זיין די מצוה.

טו. היוצא בספינה והיוצא בשיירא

לשון הרמב"ם: "היוצא בספינה והיוצא בשיירא — תוך שלושים יום חייב לבדוק, קודם שלושים יום אין צריך לבדוק."

פשט: איינער וואס גייט אוועק אויף א רייזע — אויב ער גייט אוועק איבערהאלב דרייסיג טעג פאר פסח, דארף ער בודק זיין פאר'ן אוועקגיין.

חידושים:

1. שלושים יום — א חיוב בדיקה, נישט בלויז א צייט-פרעים: דער חילוק איז: תוך שלושים יום הייבט זיך אן דער חיוב בדיקה. קודם שלושים יום איז נאך נישט דא קיין חיוב.

דער דין: אויב אן עכבר איז נכנס לבית הבדוק (א הויז וואס איז שוין געווען בדוק), און מען געפינט פירורין — דארף מען נישט בודק זיין. פירורין (crumbs) איז א רמז אז עס קען אויך האלטן אין זיך חמץ, אבער עס איז נישט גענוג צו מחייב זיין א נייע בדיקה.

יב. שני ציבורים — אחד חמץ ואחד מצה, ובא עכבר ונטל

לשון הרמב"ם: אויב ס'זענען דא צוויי ציבורים (הויפנס), איינע פון מצה און איינע פון חמץ, און א עכבר האט גענומען און מען ווייסט נישט צי ער האט חמץ אדער מצה גענומען, און ער איז נכנס לבית הבדוק — צריך לבדוק, ווייל כל קבוע כמחצה על מחצה.

חידוש — וואו איז דער "קבוע"? די שאלה איז נישט אויף דער הויז (וואו ער איז אריינגעגאנגען), נאר אויף דעם מקום פון וואו ער האט גענומען — דאס הייסט, די ציבורין זענען דער מקום קבוע. ווייל דער כלל פון "קבוע" גייט אלעמאל נאך פון וואו מען האט עס גענומען. ממילא, כאטש ס'איז דא רוב מצה (צוויי ציבורים מצה קעגן איינע חמץ), קוקט מען עס אן ווי מחצה על מחצה, ווייל קבוע כמחצה על מחצה.

השגת הראב"ד — צריך בדיקה אדער צריך ביטול?

דער ראב"ד חולק אויפן רמב"ם. דער רמב"ם זאגט "צריך בדיקה", אבער דער ראב"ד זאגט "צריך ביטול". עס ווערט געפרעגט: ביטול איז אן ענין פון דער תורה, און בדיקה איז פון דרבנן — ביידע שיטות זענען דאך פון דרבנן, וואס איז דער חילוק?

דער חילוק צווישן בדיקה און ביעור: ס'זענען צוויי באזונדערע זאכן: (1) מ'זאל בודק זיין פלעצער וואו מ'ווייסט אז ס'איז דא חמץ און נישט זיך פארלאזן אויף ביטול — דאס איז ביעור; (2) אפילו וואו מ'ווייסט נישט אז ס'איז דא חמץ, דארף מען עס זוכן — דאס איז בדיקה. דער תוספות מאכט דעם חילוק כסדר. דער רמב"ן ווערט דערמאנט: אפילו אויב ס'וואלט נישט געווען קיין ביטול מדאורייתא, וואלט געווען א מצוה פון ביעור. דער דברי יוסף זאגט אז ס'זענען צוויי זאכן ווי דער רמב"ן זאגט.

א מהלך: מען קען לערנען אז מקום שהכניסו בו חמץ האט א חזקת חמץ, און די חזקה זאגט אז ס'איז נישט מבטל ברוב דאורייתא, ממילא דארפסטו בודק זיין כדי אוועקצונעמען די חזקת חמץ. (דאס ווערט אנערקענט אלס א נייע סברא.)

יג. שני ציבורים ושני בתים — אחד בדוק ואחד שאינו בדוק

לשון הרמב"ם: אויב ס'זענען דא צוויי ציבורים (איינע חמץ, איינע מצה) און צוויי בתים (איינע בדוק, איינע נישט בדוק), און מען האט בדק דעם בדוק'ן און געפונען חמץ — הרי זה חושש, ווייל אפשר איז דער חמץ וואס מען האט געפונען דער זעלבער חמץ פון דעם ציבור, און אויב אזוי איז דער אנדערער (נישט-בדוק'ער) הויז חזר לחמצו, וצריך לבדוק פעם שניה — ווייל שאין כאן קבוע.

חידוש — פארוואס איז דא נישט קיין קבוע? אויב די שאלה איז אויף דער הויז (וועלכע הויז האט דער עכבר אריינגעטראגן), איז נישט קיין קבוע — ווייל דער עכבר האט זיך באוועגט, ס'איז "פריש" (כל דפריש מרובא פריש). אבער אויב די שאלה איז פון וועלכע ציבור ער האט גענומען, איז עס יא קבוע.

דער גמרא'ס יסוד — "שאני אומר": דער גמרא זאגט "שאני אומר" — מען קען זאגן (תולה) אז דער חמץ'דיגע עכבר איז אריינגעגאנגען אין דער חמץ'דיגע הויז. דאס איז א כלל בדרבנן — ספק דרבנן לקולא, און מען זאגט "שאני אומר" צו מקיל זיין.

מחלוקת רמב"ם און ראב"ד — צי ס'איז קבוע

דער רמב"ם'ס שיטה: ס'איז יא קבוע (פון וועלכע ציבור ער האט גענומען), אבער ס'איז תולה להקל ווייל ס'איז דא א ספק נוסף — וועלכע

נישט, ווייל "הואיל ורשות נכנס" – ער איז אריינגעקומען מיט רשות (אין דעם הויז).

3. נכנס נחש לבור – אין חייב להביא חבר: א "חבר" מיינט א שלאנגן-פאנגער. מ'איז נישט מחויב צו ברענגען איינעם. **תוספות** זאגט: ס'איז א טרחה דרבנן, נישט א סכנה. אנדערע מיינען: ס'איז א סכנה, און ס'קאסט געלט – מ'דארף באצאלן דעם חבר.

יז. בצק בסדקי העריבה / חוט של בצק

חידושים:

1. **חוט של בצק ביניהם** – מחבר דבר: ווען ס'איז דא א פאדעם טייג צווישן שטיקער, פארבינדט עס זיי צוזאמען און מ'דארף עס ארויסנעמען.

2. **מקבל טומאה:** אויב דער חוט של בצק פארבינדט, איז עס מקבל טומאה ווי איין כלי.

3. **ווייט איינער פון דער צווייטער:** אויב די שטיקער זענען ווייט איינער פון דער אנדערער (נישט "כדי בליעה"), איז עס נישט מקבל טומאה און נישט מחובר.

4. **פחות מכזית:** אויב ס'איז פחות מכזית און מ'גייט עס קיינמאל נישט ניצן, איז ער נישט אלעמאל מחויב ארויסצונעמען.

2. **ווען ער קומט צוריק:** אויב ער גייט צוריקקומען צו לערב פסח, דארף ער בודק זיין ווען ער קומט צוריק – "שאיין אדם מניח ביתו ריקם." ער דארף לאזן די הויז צוגעגרייט פאר פסח.

3. **אונס** – ווען ער קען נישט צוריקקומען: אויב איינער איז אן אונס און קען נישט צוריקקומען, איז ער באפרייט. דער **גליון מהרש"א** ווערט געברענגט: אויב ס'איז דא חמץ אין הויז, גייט עס בטל ווערן, און דאס איז די סיבה פארוואס ער איז נישט חייב.

4. **[דיגרעסיע: תקנות חז"ל און דער לעבנסשטייגער:]** די תקנות פון חז"ל זענען געמאכט געווארן פאר מענטשן וואס האבן געהאט עבדים ושפחות וואס נעמען קעיר פון אלעס – נישט פאר מענטשן וואס יארן זיך ארום. דער עיקר איז ישוב הדעת, נישט געלט – "געלט איז גארנישט."

טז. תשע ציבורין מצה ואחד חמץ

פשט: ניין הויפנס מצה און איין הויפן חמץ, ווען עפעס איז אראפגעפאלן אריין.

חידושים:

1. **מחלוקת אין פירוש:** דריי פון די מגידי משנה ווילן זאגן אז ס'מיינט רוב חמץ, נישט ווי דער פשוט'ער פשט אז ס'איז רוב מצה.

2. **נכנס עכבר לבית וכיכר בפיו:** ווען א מויז קומט אריין אין הויז מיט א שטיק ברויט אין מויל – ייאוש בעלים (דער בעל הבית גיט אויף) העלפט

תמלול מלא

הלכות חמץ ומצה – ביטול חמץ ובדיקת חמץ

הלכה ב: ביטול חמץ – "ויחשוב אותו כעפר"

Speaker 1:

דאס הייבט אן דער רמב"ם, "ויחשוב אותו כעפר, וישים בליבו שאין ברשותו חמץ כלל, ושכל חמץ שברשותו הרי הוא כעפר, ואינו שווה כלום".

די שאלה אויף דער לשון "הרי הוא כעפר"

די שאלה איז די לשון, "הרי הוא כעפר". איך זאג אלעמאל, ס'שטייט א דזשאק אין מנהג סופרים אז מענטשן זאגן אז דאסט איז נישט חמץ, אבער חמץ איז דאסט, כעפר דאר. ס'איז דאך נישט חמץ, מען דארף מאכן פארקערט, מען דארף מאכן אז חמץ איז ווי שטויב. דאס איז דער טייטש פון רמב"ם.

פאר וועם ווערט עס נישט חמץ? ווייל דו האסט דאך נישט קיין חמץ. ער האט געזאגט אז איבער דעם טאר עס נישט זיין קיין חמץ, און ער זאל נישט האבן קיין פחד.

דער טעם פון "כעפר" – נישט הפקר, נאר דעת

איך האב געזען אז דער טעם פון "שלא יהא כעפר דאר" איז נישט לויט תוספות וואס ער האט געהאט פון הפקר, נאר וואס? אז ער רעכנט זיך נישט מיט דעם, ער איז באשטימט זייער גוט אז דאס איז נישט... "לא יראה", ס'איז נישט געווארן געזען, אבער ס'איז עפעס אין די קאפ.

אזוי ווי יעדער ווייסט אז אין זיין הויז איז דא עפר, אבער קיינער קערט נישט וועגן די עפר. ס'איז דא מענטשן פרעגן גאסן און אלעס עפר, איך האב אויך חמץ, וואו האב איך עפר? איך ווייס אז איך האב עפר, אבער איך קער נישט פאר דעם. וויבאלד איך האב עס געזען, און ס'קען אפילו זיין איינער מעג עס צוגיין מיט די קייט איינער זאל האבן אין קאפ אביסל טויז שטויב אונטער זיין הויז, דער אונטערשטער איז א געבוי פון זיין הויז.

א לעוול אפ, א לעוול דאן. זאגסט די זעלבע זאך, ער טראכט נישט אז ס'איז חמץ, ער האט נישט קיין חמץ. דאס איז אין בליבו שאין לו חמץ.

תשבתו און דעת

פארוואס שטימט עס? ווייל אויב דער טעם פון די מצוה איז "תשבתו", וואס איז מדאורייתא, אז די השבתה זאל זיין דורך אז דיין קאפ זאל נישט ליגן אין ביזנעס, און דו ביסט אריינגעגאנגען אין די סטאר און דיין קאפ ליגט אין ביזנעס, איז וויאזוי איז דאס תשבתו קיים? אבער תשבתו זאל מיינען ביי דעפיניציע אז די ווארט תשבתו האט מער עפעס צו טון מיט דעת ווי נישט. אלעס אין די וועלט האט צו טון מיט דעת אין די ענדע פון טאג. איך מיין צו זאגן, אלעס אין די מענטשליכע וועלט. "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". כביכול פון דעת, מיין איך. יא?

הלכה ג: בדיקת חמץ מדברי סופרים

Speaker 1:

אקעי, מדברי סופרים איז דא א מצוה, נישט נאר אה, יהרג ואל יעבור, נאר מ'זאל טון אן עקטשועל ארבעט, **לחפש אחר החמץ במחבואות ולבדוק ולבער בכל מקום שהוא**. דאס איז איין זאך מדברי סופרים.

נאך א זאך מדברי סופרים, וואס איז דא? אז ס'האט א געוויסע צייט. ס'איז אזוי ווי א מצוות עשה, אזוי ווי עפעס וואס מ'טוט. נישט נאר אז מ'זאל פטור ווערן פון די אלעס, נאר מ'זאל עס טון אין א געוויסע צייט, אין א געוויסע מהלך. מ'זאל עס טאקע זוכן, און נישט זוכן ארויסצונעמען טאקע. ס'איז נישט גענוג אז מ'זאל נישט סומך זיין אויף די ביטול בלב, ווען מ'זאל עס ארויסנעמען זאל מען נישט זיין טאקע קיין פארן.

זמן הבדיקה – בלילה דוקא

נאך א זאך איז אז ס'דארף זיין בלילה, און ס'דארף זיין בלילה דוקא. ס'דארף זיין אור לארבעה עשר. פארוואס? ווייל דעמאלטס איז דער אדם אינדערהיים. ס'איז **בלילה כל אדם מצויין בבתייהם. אור הנר יפה לבדיקה**.

ס'איז א זייער אינטערעסאנטע הלכה דאס, ווייל אור הנר יפה לבדיקה, מ'דארף עס דאך טון ביינאכט, אבער מ'קען עס דאך טון בייטאג. אבער דעמאלטס איז מען נישט אינדערהיים.

דער מעלה פון אור הנר – א טיפערער פשט

אבער איך מיינ אז ס'איז דא אן אנדערע שטאט, דאס איז אור הנר יפה לבדיקה, אז איך מיינ אז איך האב עס געלערנט פאר א יאר, אז בייטאג זעט מען אלעס, אבער ס'איז דא אזא עקסטרע כח פון שיינען א לייט אויף סוירטען פלעצער, און בייטאג זעסטו נישט אזוי גוט ווי ווען דו קוקסט מיט א פלעשלייט אין די ווינקעלעך. מ'זעט דאך קלאר אז ס'איז דא א צד צו לערנען אויף דעם. ס'איז יא דא אזא, אז מ'קען יא, אויב ס'איז דא גענוג זון קען מען יא אנצונדן. ס'איז דא אזא שטיקל פסח לכתחילה.

פארוואס דארף מען דאס טון בייטאג? יא, אזוי ניין, אזוי פארשטיי איך. ס'איז דא צום פארשן, ס'שטייט אזוי אנדערש, אבער איך פארדענק אז ס'איז מער פשוט און ס'איז מער געוואלדיג צו זאגן אזוי. מ'דארף עס זיכער דענקען, ווייל מ'זעט אז ס'איז ווייט אמת.

נישט לערנען פאר בדיקת חמץ

ס'איז דא איין קושיא אין מדרש בסוף יונה הנביא, ס'איז זייער... ניין, ניין, ס'איז זייער ריכטיג. וואס טוט א איד? וואס מיינט צו זאגן אז ווען מ'זאגט אז א איד דארף מבער חמץ זיין, מ'דארף מבער חמץ זיין? וואס מיינט עס? זאגן אז מ'זאל נישט גיין אין בית המדרש? וואס איז אנדערש? וואס איז אנדערש איז דא? ס'איז דא מענטשן אין די צייט. גייט מען אין בית המדרש, און וואס איז די רעשט פון די ניטל? גייט מען אין בית המדרש לערנען. קובע מדרש, ס'איז אויך א תירוץ. איך זאג נאכאמאל. אה, זייער א גוטע לשון, יא. נישט זאגן אזא שיעור. א איד זאגט נישט קיין לעקטשערס. ער מאכט א בית המדרש, אונז לערנען. א בית המדרש. ער זאגט דעם לשון אזוי: **"נאספים מעט מעט לאור הנר בבית המדרש"**.

"חייב אדם לחזור אחר לימודו בעיונא, שמא ימשך אחר לימודו וימנע מן הבדיקה בתחילת זמנה". ער זאגט א דרשה, ער ברענגט... אה, ביי די וועי, דא איז דא רבינו מנוח מיט זיינע געוואלדיגע פשטים, איך האב שוין פארגעסן דעם נאמען. אז ער שטייט אין די גמרא, ער האט א קביעות אז יעדע נאכט לערנט ער אינדערהיים, ער זאל ער לערנען נאך די בדיקה, נישט פאר די בדיקה. פארוואס? ווייל ער זאגט אז אפילו לקרוא, לקרוא וואס מיינט דאך מקרא, ווייל אפילו ווען ער לערנט מקרא, ער ענדיגט און ווערט ער איבערגענומען.

א טיפש מעג דאך גיין אין בית המדרש, הערן די שיעור, הערן די דרשה. אפשר מעג ער... ער מאכט נישט קיין דרשה, האט ער נישט וואס צו לערנען, אבער אפשר מעג ער ליינען. ווייל ליינען נעמט נישט קיין צייט, ער האט דאך סיי ווי א... ער זאגט אז ער דארף ליינען דאך. אקעי, ס'איז דאך די פאראייביגטע שאלה. אויב ער איז אליין, איז דאך א חכם, אפילו קאפיטל תהילים זאל ער נישט לערנען, ווייל ער גייט נישט ענדיגן. ס'איז א שאלה.

די שייכות צו אור הנר

איך טראכט אפשר אז די לערנען האט צו טון מיט די לעכט. אונז ווייסן דאך אז מ'לערנט לאור הנר, יא? וועלכע שאלה? מ'לערנט לאור הנר. סאו אוודאי אז א מענטש קומט אהיים פון די ארבעט, ער גייט שלאפן. אז ס'איז דא א לעכט, זעצט ער זיך לערנען, יא? אז ער איז מחליט געווען אז ער קען ספענדן די געלט, ער האט א לעכט, זעצט ער זיך לערנען. דאס איז די גמרא. די ערשטע זאך וואס ער טוט מיט א לעכט איז צו טראכטן, "כ'וועל זיך זעצן לערנען א בלאט גמרא, א משנה, א הלכה". קומט די גמרא און זאגט, "ניין. אור הנר פון די בדיקה, נוץ עס אויס פאר לערנען פאר בדיקת חמץ".

רבינו יונה זאגט, ער זאגט דאך **"הצריכו חכמים רבנן לאור הנר בעדנא דאורתא"**. זאגט ער ווייטער, פארוואס? **"תלמוד גדול שמוסר נפשו על המצה"**. וואס איז די מקור פון מגינים? וואס שטייט דא אזא לשון? "שמא ימשך"? ניין, דאס בלייבט פאר תורה, טשאלנט. מ'קען בכלל נישט ליינען די מגילה ווייל ס'איז ביטול תורה. אבער איך מיינ אז ניין, מ'זעט אז די חכמים האבן אלעמאל די חששות פון נישט טון מצוות וואס איז גורם עונש. זיי מאכן דיר טון אנדערע מיני גזירות. ברענגט ער דא אן הלכה. פשוט'ע יודען האבן נישט די פראבלעם. אז מ'האט שוין נישט געהאט פארגעסן קיין מצוה.

בדיקת חמץ אלס לימוד התורה

סאו, איין בודק. ביי הלכות, ביי מגילה פרעגן מענטשן, איז דאס נישט געווען תלמוד תורה? סאו ר' אלעזר'ל, וויאזוי ער דרייט זיך ארום מיט די גזל חמץ, וויאזוי ער דרייט זיך ארום מיט זיינע קינדער, און מ'פרעגט ווייטער, וואס איז דאס קיטניות? וואס איז דאס פירות? און ער זאגט די פסקי הלכות, הלכה למעשה. ס'איז נישט די גזירות פון די גמרא.

אבער איך זאג, די היינטיגע איז אויך דאך א געוויסע לימוד התורה. מ'דרייט זיך ארום, מ'לערנט עס א לימוד התורה, אז מ'גייט ארום איבער די הויז און מ'איז מקיים א מצוה. יא. אמת.

הלכה ד: אור הבדיקה**Speaker 1**

אין בודקין לא לאור הלבנה, לא לאור החמה, לא לאור האבוקה, אלא לאור הנר. נו, וויאזוי שטייט דארט אין יענע פסוק? **"אור ה' נשמת אדם"**. ניין, ניין, קודם דאך... יא. אור ה' נשמת אדם. יא. דא דארף נישט זיין קיין לשה"ר. יא, דא דארף נישט זיין. אבער דארט, נר. מ'איז נישט בודק נישט די לבנה, נישט די חמה, נישט די אבוקה, נישט די נר. אלא לאור הנר. יא, א נר דארף מען האבן.

די מעלה פון א נר – פאוקעסט אויף ספעציפישע פלעצער

די חורים והסדקים. מ'זאגט, קומט נישט אן די נר. די לבנה און די זון קומען נישט אן, ווייל זיי זענען צו גרויס. מ'דארף האבן א לעכט וואס געבט א שיין אריין אין די... די מעלה פון א לעכט איז אז ס'איז פאוקעסט אויף די פלאץ וואו דו דארפט פאוקעסן. די חורים... ס'גייט אריין. ס'גייט אריין.

אור החמה בדיעבד

אף על פי שאורו רב, אין בודקין לאור החמה. דא איז דאך דא סברא בדיעבד. די איינע מיינט צו זאגן בדיעבד, אבער לאו דווקא. קען זיין לכתחילה אויך אז ביינאכט, וואס ס'איז נישטא קיין זון, אבער... אבער ער רעדט... איינער קען מיר אויך מאכן א פאדער, ער קען מיר... א פאדער. ניין, ניין. דאס שטייט... שטייט... חצר שאין צריך בדיקה... דעת רב, אמר רבא, אף על פי שאורו רב, אין בודקין... זאגט די ירושלמי, **"חייש חמה בעלייה"**. אהא. אין פשט פון די קשיא. ווייל די ירושלמי האט געהאלטן אז פון איין זייט איז דא ביזוי כבוד. דאס שטייט אויך, די גמרא... ס'איז אלעס דא אזא מין... מ'האט קובע געווען א זמן.

שמואל זאגט, די תירוץ איז אז ס'איז דא געוויסע בדיעבד'ס, ווי אז מ'איז נישט בודק ביינאכט. אדער, ווער ס'איז נישט בודק ביינאכט, קען זיין אז ער קען שוין נישט געהעריג טשעקן. ווייל די לבנה... איך ווייס נישט. ס'איז דאך דא א דין אז מ'האט קובע געווען א זמן. דאס איז א וויכטיגע זאך, אז מ'זאל נישט פארגעסן, נישט? שטימט?

חצר שאין צריך בדיקה**Speaker 1**

יא, אבער **חצר שאין צריך בדיקה, מפני שעופות מצויין שם ואין אוכלין כל חמץ שיפול**, צריך לחזק אז לא יכניסו שם חמץ, ואפשר שהוא מקום שאין מכניסין בו חמץ, ואם יכניסו שם ישכחו להוציאו. איך מיינ אז ס'איז א מקום... ס'איז א חשש. יא. יא. אקעי. "חושש שמא ימצא בית שרוף על ידי חבירו". אהא.

הלכה ה: בדיקה עד מקום שידו מגעת**Speaker 1**

"והבודק עד מקום שידו מגעת". פארוואס איז דער בודק עד מקום שידו מגעת? "שמא יבטלנו בלבנו". אה, ניין. די נפקא מינה איז פארוואס. וואס איז די נקודה? וואס איז די נקודה דא פון דעם? פארוואס דארף מען נאר בודק זיין עד מקום שידו מגעת? עד מקום שידו מגעת?

איך געדענק אז דער רמב"ם האט ערגעץ וואו געזאגט פארוואס מען דארף בודק זיין. מ'האט עס יא געזאגט מיט די ברייתא אפילו. איך געדענק נישט אויפן פלאץ. איך וויל נישט זאגן ווייל אפשר וועט מען קומען לאט. ניין, ער

איז דא עפעס אזא שטיקל פלאץ וואס עס מאכט אז איך זאל נישט זיין פריי פון חמץ. אקעי.

דער בנין עולם'ס קשיא

פון וואס זאגט דער בנין עולם? אז ער זאגט, ער זאגט עס אזוי ווי דו, אז מקום שאין ידו מגעת איז דאך אין איין משנה שטייט אז מען דארף נישט בדיקה, איינמאל וואס מען דארף מבטל זיין, פארוואס זאל איך ווערן כולל דאס? איך זאל אריינטיילן חמץ. דארף איך נישט האבן אחריות אויף דעם. מבטל בליבו איז נישט קיין היתר אויף בדיקת חמץ.

ער זאגט אז מען דארף מבטל זיין בליבו, ווייל אויב איז עס א מקום שמכניסין בו חמץ איז דאך די שאלה פון מכניסין בו חמץ. און אויב ער מבטל בליבו און ער האט נישט גענוג א כוללות'דיגע מבטל בליבו, זעט דא אויס כל איסורין שבתורה. ניין, פארקערט, לויט וואס ער זאגט מבטל בליבו, דאס איז א כוללות'דיגע ביטול וואס ער מאכט אויף זיין הויז.

גדר חיוב בדיקת חמץ

מיילא, די פשט פון בדיקת חמץ דא, די גדר חיוב בדיקת חמץ, האט מען געזאגט אז אויב דו ווייסט א פלאץ וואס עס איז דא חמץ, זאלסטו זיך נישט סומך זיין אויף די מבטל בליבו. אויב דו ווייסט א פלאץ וואו עס קען זיין חמץ, דארפסטו גיין בודק זיין. אויב אבער נישט, גייט מען צוריק צום מבטל בליבו.

אויב אזוי, וואס שטייט דא א חידוש? איך פארשטיי נישט וואס איז די חידוש. אויב אזוי, ווייל מען דארף בודק זיין בחורים וסדקים, און די חידוש דא איז אז מקום שאין ידו מגעת דארף מען אויך מבטל זיין בליבו.

אבער ער זאגט דאך אז עס איז זיכער אז עס איז בכלל נישט דא. מען וועט זאגן, פארוואס ביסטו נישט יוצא מיט די כוללות'דיגע ביטול בליבו וואס דו גייסט מאכן אויף אלע דיינע חמץ? פארוואס דארף מען נאך א זאך?

איך ווייס נישט, די שאלה פון די גוי האט אמאל געמאכט סענס, ווייל מען קען זאגן אז עס איז דא א קיום נפש, א שאלה פון שמירת המצוה, די גאנצע סוגיא. אבער די רמב"ם, וואס איז נישט גורם די פארט, איז טאקע אומקלאר וואס ער זאגט בפשטות.

ליסט פון מקומות שאין מכניסין בהם חמץ (משנה)

אקעי, לאמיר גיין ווייטער. למעשה, די נעקסטע זאך וואס מען גייט רעדן קלאר, לכאורה די עליונים והתחתונים, יא? חורי הבית והעליונים והתחתונים. לכאורה הבתים העליונים זענען די אויבערשטע שטאקן, והתחתונים איז די אונטערשטע שטאקן, און די מיטעלע איז ר' משה רמב"ם, הלכות חמץ ומצה, לאמיר צוריקגיין צו די משנה.

לכאורה הבתים התחתונים והעליונים, ס'איז דאך שייך צו זיין מרובה אילגא ונדרא, ס'איז דאך דא א מקום סכנה נישט צו מאכן חמץ. הגג והיצייע, וואס איז א יציע? א יציע איז די מחסן וואס איז לעבן די הויז וואס מ'לייגט אריין זאכן. אקעי, די דאך דערפון. די דאך. והרפת בקר ולולין ומטבחים. ס'איז דא א ליסט פון מקומות שאין מכניסין להם חמץ.

פארוואס דארף מען די ליסט?

פארוואס דארף איך די ליסט? איך וויל אליינס פארשטיין פארוואס דארף מען ברענגען די ליסט. ס'איז דאך שוין די כללים, איך וויל פארשטיין אליינס.

ער ברענגט דא אפאר פשטים פון די גמרא. אז ס'איז דא אן ענין פון אויסגאר. ולול של תרנגולים איז די זעלבע געדאנק אזויווי מ'האט פריער געהאט, אז ביי אונסא דרבנן, א פלאץ וואו די פייגלעך וועלן אנקומען אדער די תרנגולים וועלן אנקומען, קענסטו רעכענען אז די בעלי חיים וועלן טון זייער ארבעט.

אוצרות יין ושמן, שאין דרך להניח שם פת. די גמרא זאגט אז דער שמש זאל איבערלאזן זיין ברויט, ווייל מ'גייט נישט אינמיטן די סעודה. דא זאגט ער דגים גדולים, ס'איז אויך די זעלבע זאך, וואס מ'גייט נישט אינמיטן די סעודה. פאר א קליינע פיש גייט מען נעמען אינמיטן די סעודה, אבער דגים

האט עס נישט געזאגט. רייט. ער האט געזאגט מיט די ברייתא אפילו, און ס'איז דא ווער ס'פרעגט. ס'איז נישט קיין פלאץ.

אזא קושיא איז דאך דא, דער רמב"ם איז נישט מקפיד צו זאגן אלעמאל די טעם. ס'שטייט נישט אין די גמרא, און ער האט דאך בכלל די נסחא פון רמב"ם וואס איז אן סוגריים, וואס זענען נישט טיפיי. יא? ניין. אוי, איך בין אין... חושש שמא ימצא בית... יא.

דיסקוסייע: פארוואס עס מקום שידו מגעת?

סא וואס האט איר געזאגט, איר ווייסט אז פארוואס מ'דארף נישט טשעקן אין צווישן? ווייל מ'קען נישט ריטשן מיט די האנט. דאס איז לכאורה חמץ וואס איז נישטא קיין געפיל.

און דא איז ער בודק זיין לכאורה אין דעם מקום שידו מגעת. דער רמב"ם זאגט דאך די ווארט "עד מקום שידו מגעת". יא. און דאס איז די לשון וואס ער זאגט דא, "לפיכך צריך לבדוק את החורים ואת הסדקים עד מקום שידו מגעת". לכאורה וואלט פשוטער געווען צו פארשטיין אז לכאורה איז דא א פלאץ וואס ער זאגט דעם ווארט. חורים וסדקים. דאס איז פשוט אזוי. מ'קען נישט נאר בודק זיין עד מקום שידו מגעת. אבער דאס איז די שאלה, וואס איז די שאלה ווען ער זאגט "עד"? ס'איז מיר בעסער, איך וועל קוקן אויף די טשארט.

כשפים ביי בדיקת חמץ

סא, אין די משנה שטייט עס אלס א הכנה צו די הלכה אז אויב ס'איז א גוי זאל מען נישט משום כשפים. סא, ס'קען זיין אז דאס איז די גאנצע הלכה. פארוואס דער רמב"ם זאל ברענגען נישט די ענד? פארוואס זאלן מיר בכלל וויסן די חלק? די חלק איז לכאורה נישט אזוי וויכטיג צו ברענגען א חידוש. און די ווערטער וואס ער זאגט, "עד כדי כך". די צווייטע רמב"ם וואס ער זאגט אונטער כשפים, ווייל ס'איז א הלכה דאך. ניין, די ווארט איז "שמא יאמר הגוי כשפים עשיתי לו". יא, יא, פיין.

איך האלט אז אפשר האט דער רמב"ם געהאלטן אז ס'איז נאר א הלכה וואס איז נוגע אויב מ'ווייסט אז א גוי האט מורא. היינט, די גוים אין רמב"ם'ס צייטן האבן נישט מורא געהאט פון כשפים. אבער מ'האט מורא געהאט פון כשפים אין די שמות. אה, איך ווייס, מ'דארף וויסן.

ס'איז א גוטע שאלה, ווייל ס'איז דאך פשוט אז כל התורה כולה איז נאר עד מקום שידו מגעת. ניין, ניין, ניין, כל התורה כולה איז נישט נאר עד מקום שידו מגעת. עד מקום שידו מגעת איז בודק זיין, און די קער בודק זיין. וואס איז די איינוועגס איז דא אן ענין צו ברענגען דעם ווארט? דאס איז די חידוש פון רמב"ם. אבער דאס וואס דו זאגסט איז בעסער פון מיר, אז ס'איז א גוטע שאלה. וואס קען דא זיין דער חידוש? ווייס איך נישט.

נאר, אז אפשר בגופא אז א חור שבאמצע הבית האט א מן שטח, פארוואס זאל ער זיין א מקום שמכניסין בו חורים וסדקים? נאכאמאל, אלע חורים, חורים וסדקים, דאס איז נישט קיין שטח. אלע חורים וסדקים זענען דאך אן עבודה סיבה, חורים וסדקים. א לאך מיינט עס, אבער נישט אזא שטיקל פלאץ וואס עס מאכט

בדיקת חמץ – מקומות שאין מכניסין בהם חמץ, חולדה, וחששות אחר בדיקה

חידוש הרמב"ם – מקום שאין ידו מגעת וביטול בלב

דאס איז די חידוש פון די רמב"ם.

אבער דאס איז ביי דעם שכן, קולי עלמא. דו דארפסט נישט האבן אחריות אויף דעם שכן, און יעדער איינער האט אחריות אויף זיין אייגענע סטאף פסול. וואס קען דארט זיין די חידוש? איך ווייס נישט.

אדער אפשר גופא, אז א חור שבאמצע הבית, אז א מענטש טראכט, פארוואס וויל ער זיין א מקום שמכניסין בו חמץ? נאכאמאל, אלע חורים, חורים וסדקים, דאס איז נישט קיין שאלה, אלע חורים וסדקים זענען די האבן הונדערטער תירוצים פארוואס חורים וסדקים. אבער א וואנט מיינט אז עס

1 Speaker: ארייך בין נישט כאלותא. אבער עס איז אינטערעסאנט, איך זיי אריינמאמען אז דו טוישט די תינוק פאר די בידוד, ווייל ער גייט נישט פון די מואל, און עקט פון דעם האט זיין אהאנט.

2 Speaker: ביי די יקבי משפט, יא, א תינוק פון די קיקור וסיין.

1 Speaker: אבער עס מיינט אז בודי מיינט דער פרדזשיליגט צו באחן יעלטס.

2 Speaker: יא, יא. ווייל עס איז א האקר קל אזאייך. א מער ווייל עס נישט קיין אינסעליי פון די נקאלא.

1 Speaker: אקעי, איר רויטער נישט צו ניחס עס לבית בדוק.

נכנס לבית הבדוק — דין קבוע

1 Speaker: יקבי אידער דוק, די קינדער איינגעווען אין א בית בית דוק, און ער איז נכנס לבית הבדוק. האבן מיר עס געלערנט. אדער אזוי, אז אויב ער האט מוצא פירורין, דארף ער נישט בודק זיין.

2 Speaker: איך כאפ נישט וואס די פירורין איז, איז עס א פתיתים? וואס הייסט, ער האט געזען אז איינער האט דארט אויפגעגעסן? אדער אפשר איז ער אריינגעגאנגען אין א פלאץ וואס איז לייכט צו ווערן גע'חמץ'דיג?

1 Speaker: אויב דו זעסט אז ס'איז דא crumbs, crumbs איז א רמז אז ס'קען אויך האלטן אין זיך. דאס איז די נקודה.

שני ציבורים — אחד חמץ ואחד מצה

1 Speaker: און אויב דו האסט צוויי ציבורין של מצה ואחד של חמץ, ובא עכבר ונטל, ולא ידעין אי חמץ נטל אי מצה נטל, ונכנס לבית הבדוק, צריך לבדוק, שהכל קבוע כמצה על מצה.

הגם ס'איז דא רוב מצה, אבער אין די פלאץ וואו ער איז אריינגעגאנגען, די שאלה איז אויף די מקום קבוע. די שאלה איז נישט אויף די ציבורין, די שאלה איז אויף די הויז, צו ס'איז דא דארט. ממילא קוקט מען אויף די הויז, און די הויז איז די קביעות, און ס'איז מצה על מצה.

אויב דו גייסט פלעין מיט די רוב, וואלט געדארפט זיין אז ס'איז רוב, אז ס'איז כשר, אז ס'איז רוב מצה. אבער היות אז די שאלה איז אויף די הויז, און די הויז איז די מקום קבוע, ניין, דאס איז נישט אמת.

2 Speaker: נכנס לבית הבדוק, דאס איז נישט וואס ס'גייט מיר אן. די מקום קבוע איז די ציבורין. איך מיין אז די קביעות איז אלעמאל פון וואו מ'האט עס גענומען. דו גייסט מיט די שאלה.

1 Speaker: ריכטיג, ריכטיג, ריכטיג. ממילא איז די מקום קבוע די ציבורין, ממילא קוקט מען ווי ס'וואלט געווען האלב און האלב.

מחלוקת ראב"ד ורמב"ם — צריך בדיקה או ביטול

1 Speaker: דא איז דא א גרויסע נקודה, אז דער ראב"ד דינגט זיך און ער זאגט אז דער רמב"ם זאגט "צריך בדיקה", אבער דער ראב"ד זאגט "צריך ביטול". ער קען דאך זיין אז די רבנן זענען מחמיר אויף די אלע ספיקות. ווייל די רבנן, דער גאנצער ענין פון בדיקה, איך ווייס נישט צו ס'איז שייך אז דער ראב"ד זאל זאגן "צריך ביטול". ביטול איז אן ענין פון די תורה, און בדיקה איז פון די רבנן. ביידע שיטות זענען דאך פון די רבנן.

דער רבי'ס שיטה — בדיקת חמץ איז וועגן ספק

1 Speaker: דער רבי'ס שיטה איז אזוי ווי די ראשונים און אנדערע מפרשים. ער וויל די פשט, אז טאקע וויבאלד בדיקת חמץ איז די עיקר ספק, איז דארף מען זאגן אז די גאנצע אידיע פון בדיקת חמץ איז נישט וועגן די ספיקות. ס'איז בלויז אויף די חמץ וואס דו האסט כסדר אויפגעבונדן. די בדיקה טייטשט אז דו וועסט אוועקנעמען די ספיקות. די ספיקות איז מאמעס, און דאס איז די טעם פון די בדיקה.

דאס איז פונקטליך אמת, ווייל איינמאל דו טוסט בדיקת חמץ איז אלעס א ספק, ווייל די מיינסט נישט אז ס'איז דא חמץ. דו זוך חמץ וואס אפשר איז דא.

וואס מ'האט גערעדט אין די דאורייתא. ער זאגט אזוי: דא איז א מקום שמכניסין בו חמץ, איז פשט א חזקה. ס'איז אזוי ווי א לאזאר. א פלאץ וואס איז נישט א מקום שמכניסין בו חמץ, איז אפשר א חשש ספק חמץ, ספק דאורייתא. זאגסטו אז אפילו דארט איז אפשר דא א מיעוט, אדער... ניין, ניין, ניין.

אבער דער אמת איז אז מיט דאורייתא איז ביי ספיקא דאורייתא מיינט נישט יעדער קען חזר זיין. נאר ווייל מ'האט אריינגעברענגט דאס, איז נישט ווייל מ'האט אונז געגעבן קיין דעת. מ'לערנט דאך די הלכה פון דעם, איז אויך ווייל דער רמב"ם לערנט לגבי בדיקה איז די הלכה פון תענית וועכטערס, וואס איז זייער אינטערעסאנט. דאס איז נאך א זייטיגע.

אבער על כל פנים, ווען איז דא... ניין, ספיקא דאורייתא מיינט נישט אפשר איז דא אריינגעפלוין א מאל א הונט, אדער א הונט האט געברענגט א חלה. דאס מאכט נישט קיין ספיקא דאורייתא. ספיקא דאורייתא מיינט ווען ס'איז דא א ספק השקול, און דו קענסט נישט... whatever it is, ס'איז א שקול. די הלכה פון א חשש איז א דין אין ספק, אז ס'הייבט זיך נישט אן די ספק בכלל. אבער ס'איז נישט קיין ענין פון ספק, ווייל די גאנצע זאך איז פאר די רבנים אז מ'זאל מאכן זיכער. דו זאגסט אז ס'איז אן ענין פון בדיקה? בדיקה מיינט אז ס'גייט שוין אין ספק. בדיקה איז אפשר א נייע מצוה. באלד גייט עס גיין אין ספק, אבער ס'איז נישט יעצט אונזער מעמד.

חששות אחר בדיקת חמץ — עכברים וחילוקים

לאמיר גיין ווייטער. "וחיוב למרות אחריהם, חמץ שבדקו אחרי בדיקה, צריכים לבדוק פעם שניה". לאמיר זען. "שלא שמעתי מי שבדק, ואולי דהוא סומך על מה שבדק כל הבית כולו". יא, ס'איז דא א רמב"ם. צו טייטשן, ער איז זייער חושש צו מ'דארף בודק זיין פעם ראשונה. ווייל דו זעסט די תוספות שרייבט דאך "אלא שהחילוקו עכברים בודאי". סאו איינמאל דו האסט ארומגעשלעפט דארט, איז דא א מורא אז מ'האט עס איבערגעלאזט. פארוואס זאל מען נישט זאגן אז די גמרא דארט רעדט וועגן די אורחים, נישט קיין שאלה, דארט איז דא א בדיקה. ווייל דארט איז דא א רוב פת.

"וחיוב למרות אחריו שלא יבא חמץ אחר בדיקה, צריכים לבדוק פעם שניה. אפילו אם מוצאים פירורים באמצע הבית, אין אנו נותנים לב שלא יבאו עכברים למקום זבל, ואינם פירורים, ופוסקים שאינו מכור בכלל. אבל הפירורים סמוך לעיסה, חוזר ובודק. אם לא מצא כלום, הרי זה בודק כל הבית, מצא אותם במקום שמניחם, אינו צריך בדיקה". ער האט מורא טאקע אז ס'איז דא א חשש אז מ'האט איבערגעלאזט. קוק, איך וועל דיר נישט זאגן אז איך האב נישט געהאט די ערשטע האנט פון די הארמאניע, ווייל איך האב דאך די ספעציפישע אפסטעיט.

סוגיא פון עכבר שנכנס לבית הבדוק — דיני קבוע ורוב

עכבר לפארר — כעכבר בפיו

1 Speaker: האט דער רמ"א גע'פסק'נט אז אן עכבר לפארר, אן עכבר וואס איז מער געלאנגען מיט די קינדער, אים דארף מען גוט צופירן. וואס טייטש צופירן? איז די שאלה וויאזוי מען עסט.

ביי די וועי, א תינוק איז כעכבר בידו, נישט בפיו. ער ווערט געבוירן, און די גמרא שטייט יא אויף כעכבר בפיו, ס'איז זייער אינטערעסאנט. ניין, די גמרא שטייט יא אויף כעכבר בפיו. אבער אן עכבר איז כעכבר בפיו, טאקע דערפאר ווייל אונז ווייסן אז אריינצוקומען אן עכבר, וואס ס'איז, דארף מען זוכן נאר. א תינוק איז כעכבר בפיו, אן עכבר איז כעכבר בפיו, ווייל ער טראגט עס טאקע סתם אזוי לפארר.

ער ברענגט די מגן אברהם וואס זאגט אז מען דארף מאכן זיכער אז ס'איז דא גענוג פרורים פון די גאנצע זאך. די שאלה איז וואס מיינט לפארר? די רמ"א לערנט לפארר בשעת אכילה. ס'איז מיר לאזן ברעקלעך.

2 Speaker: ניין, ניין, זעקער. וואס איז די עכבר וואס די זעלבע זאך, אבער ערוועק?

שני ציבורים ושני בתים — אין כאן קבוע

Speaker 1: וואס איז טאמער עס איז דא "שני ציבורים ושני בתים"? אז נישט נאר ס'איז דא א ספק אין וועלכע ציבור, נאר אויך אין די בתים.

Speaker 2: ניין, "אחד בדוק ואחד שאינו בדוק", "ושני ציבורים, אחד חמץ ואחד מצה", "בדק את הבדוק ומצא בו חמץ", "הרי זה חושש", "שמא חמץ זה הוא אותו חמץ שהיה בציבור", "ואם כן הרי הבדוק חזר לחמצו", "וצריך לבדוק פעם שניה", "שאיין כאן קבוע".

דיסקוסיע — פארוואס אין כאן קבוע?

Speaker 1: סטייט, אויב די שאלה איז אויף די הויז, איז נישט קיין קבוע. אויב די שאלה איז פון וועלכע פארטי ער האט גענומען, איז אפילו דער רב קעגן דעם, איז עס אלס "דבר שיש לו מתיר", "תשע של חמץ ואחד של מצה", "הרי זה קבוע", "הרי זה כמחצה על מחצה". יע?

Speaker 2: ניין. איז עס געגאנגען נאך רוב, אדער זאל מען גיין נאך רוב? ווייל וואס עס איז נישט געגאנגען איז דעם "כל קבוע", וועל מען גיין נאך רוב.

Speaker 1: אה, ס'איז א ספק השקול, און האסט נאך א נייע ספק אין די הויז, וועלכע הויז יא האט. ס'איז דא א נייע ספק דא. דעי איז דער איינציגסטער ספק וואס איז דא. פארשטייטו די ספק? דא אייגנטליך, אויב עס איז א ספק פון וועלכע פיייל ער האט גענומען, איז הייסט עס קבוע, דארף מען האבן "ברוב וצריך לבדוק". אויב עס איז ספק וועלכע הויז ער איז אריינגעגאנגען...

Speaker 2: רייט, וואס איז דער חילוק? ס'איז "ספק ספיקא"?

Speaker 1: ניין, ס'איז נישט קיין ספק ספיקא. ס'שטייט נישט דא אז ס'איז א ספק ספיקא. ס'שטייט אז דער רב איז דא, און ס'איז נישט קיין קבוע, דארף מען גיין נאך רוב.

Speaker 2: אבער ס'איז דא רב אז איך האב חמץ אין מיין הויז?

Speaker 1: דא איז עס נישט קיין קבוע, ס'איז נישט דא קיין רוב.

דער גמרא'ס יסוד — "שאני אומר"

Speaker 2: אבער עס זעט אויס אז ער... עס קומט טאקע... ער ערקלערט אז דער גמרא זאגט אז דער יא זיך איז אריינגעפאלן די יא, און מ'פאלט קיין קבוע.

Speaker 1: ניין ניין ניין, אבער ער זאגט אז די חמץ'דיגע חמץ איז אנגעקומען צו די חמץ'דיגע הויז. ער פרעגט שוין, ניין, זאגט שוין דא דעם רמב"ם, זאגט שוין דער מחבר דא דעם חילוק, עט טאקע. דער רמב"ם זאגט, ס'איז מיר געבן די מפרשים, מ'קען נישט... דער רמב"ם זאגט אויף דער מינוט, מ'קען נישט, דער רמב"ם זאגט אז... שני ציבורים... "שאני אומר", יא! די גמרא זאגט עס טאקע.

דער גמרא זאגט, "שני ציבורים, אחד חמץ ואחד מצה", "ואמר לו שני עכברים", "האחד נטל חמץ והאחד נטל מצה", "ואין ידוע איזה מהם נכנס לבית הבדוק", "הרי זה כמי שלא בדק". "שאני אומר", "שאני אומר", "שאני אומר", "קבוע", "שאני אומר", יא, עקזעקטלי. דעיס איז אלס געבויט אויף "שאני אומר". אייבערשטער האט ליב די אידן, און ער מאכט א פאל, די גמרא זאגט "דרבנן", זאגט מען "שאני אומר". קומט אויס אז די רבנים, מה דקם סומך זיין אויף דעם זאך.

דער רמב"ם זאגט אבער נישט דאס. דער רמב"ם זאגט ס'איז איין גאנג קבוע. איך ווייס נישט, ס'איז זייער פאני. איך פרוביר צו שניידן מיט די באטן, און אויך ביי די מורה. די ערשטע, די ערשטע קעיס איז שונה.

Speaker 2: יא, ס'איז מובן. אבער וואס איז די צווייטע קעיס? ס'איז דאך אסור, ס'איז דאך א שוקל דא.

Speaker 1: אמת, די צווייטע קעיס איז, לאמיר זאגן, ער האט געבליבן דיר ליידיג עלעוו שני שברים. ווייטער, מ'איז תולה די קילה, איך ווייס נישט. מ'דארף אויס'הרג'ענען די תשעה, אפילו ס'איז געווען תשעה, פארטייטש דאך פאר מיר דאס.

Speaker 2: ריכטיג, אבער די ספק וואס די תורה רעדט איז נישט חמץ וואס דו זאגסט אז ס'איז וואדאי דא. ס'רעדט פון אלע חמץ וואס דו מיינסט אז ס'איז אפשר דא.

Speaker 1: אבער איינמאל די חז"ל האבן צוגעלייגט די ענין פון, די ענין פון בדיקה, האבן זיי געמאכט עפעס וואס ס'איז נישט נאר, אפילו נישט, דא רעדט ער פון די ודאי'ס, אבער ס'איז א different thing, וואס דו ביסט זאגנדיג.

Speaker 2: איך פארשטיי נישט וואס דו זאגסט דא. די גמרא האט דאך א ספק, די גמרא זאגט דאך אז מ'זאל זיך נישט סומך זיין אויף ביטול, ס'איז דא א ספק. נו, וואס איז די שאלה?

Speaker 1: דו ביסט גערעכט אז ס'איז דא א ספק, ווייל איך ווייס נישט צו ס'איז טאקע דא ברויט בכלל.

Speaker 2: רייט. מקום שהכניסו בו חמץ, וואס מיינט א פלאץ וואס ס'איז אלעס חמץ?

Speaker 1: ניין, ס'איז זיכער דא חמץ.

Speaker 2: ס'איז אויך, דאס הייסט, דא זענען דאך לכאורה צוויי אנדערע זאכן, איינס איז, ס'זענען צוויי זאכן, אבער ס'איז דא, מ'זאל בודק זיין פלעצער וואו מ'ווייסט אז ס'איז דא חמץ און נישט זיך פארלאזן אויף די ביטול.

Speaker 1: ניין, מ'זאל מבער זיין, און נישט סומך זיין אויף ביטול. נאכדעם איז דא נאך א זאך, אז אפילו מ'ווייסט נישט אז ס'איז דא חמץ דארף מען עס זוכן. ס'זענען צוויי אנדערע הלכות וואס דו זעסט די תוספות דא די גאנצע צייט.

דיסקוסיע — חיוב ביעור און חיוב בדיקה

Speaker 2: איך ווייס נישט וויאזוי ס'שטייט נישט דא חיוב הביעור פון די רמב"ן. ס'שטייט דאך, אפילו אויב ס'וואלט נישט געווען קיין ביטול מדאורייתא, וואלט געווען א מצוה פון ביטול. ס'וואלט געווען א מצוה פון ביעור.

Speaker 1: די דברי יוסף זאגט אז ס'זענען צוויי זאכן, ווי די רמב"ן זאגט, דברי יוסף זאגט אז ס'זענען צוויי זאכן, ווי די רמב"ן זאגט, ס'איז דא די הוצאה, ס'זענען צוויי עקסטרע זאכן. ס'איז דאך, אויב איז דא תורה וואלט נישט געווען די היתר פון ביטול בכלל.

ס'איז דאך, קען מען לערנען צוויי וועגן, קען זיין אז די תורה זאגט נאר, דאס איז אזוי ווי, דאס איז נישט קיין חיוב בדיקה. ס'איז נישט קיין חיוב בדיקה, קען זיין אז ס'איז יא, ס'וואלט געווען א חיוב בדיקה, ווייל כולי האי ואולי חמץ איז א חיוב דאורייתא, ממילא דארף מען בודק זיין, אזוי ווי ס'שטייט אין די ראשונים.

מ'קען עס אפלערנען כולי האי אז ס'וואלט געווען עפעס א מין חזקה, אז א מקום שהכניסו בו חמץ איז דא א חזקת חמץ, ממילא די חזקה זאגט אז ס'איז נישט מבטל ברוב דאורייתא, ממילא דארפסטו בודק זיין אז ס'זאל נישט זיין די חזקת חמץ.

איך ווייס נישט, איך זאג חידושים. איך זאג דיר אז ס'שטייט צוויי זאכן, קען זיין אז ס'שטייט דא, אויב ס'וואלט נישט געווען ביטול וואלט מען געדארפט מבער זיין. בדיקה איז נאך א דריטע זאך.

די רמב"ם מיינט צו זאגן אז די רמב"ן איז מחלק צווישן די צוויי זאכן. אויב ס'וואלט נישט געווען קיין בדיקת חמץ וואלט מען געדארפט מבער זיין אלעס, וואלט מען נישט געדארפט זוכן. ס'זענען אנדערע זאכן.

על כל פנים איז די הלכה אז אויב ס'איז געקומען א עכבר און ער האט גענומען פון די מקום רייט? ער האט גענומען און אונז ווייסן נישט, ער איז אריינגעגאנגען א בית וואס אונז ווייסן אז ס'איז בודק, איז דא זאגט מען אז ס'איז קבוע, וממילא איז עס א מחצה על מחצה ספק, אז וואס? אז ס'איז דא חמץ אין די הויז, דארף מען עס נאכאמאל טשעקן.

דער רמב"ם'ס לשון

"המשכיר בית סתם לחבירו – על המשכיר לבדוק, אם עד שלא מסר לו המפתח חל ארבעה עשר – על המשכיר לבדוק, משמסר לו המפתח – על השוכר לבדוק. המשכיר בית בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק – על השוכר לבדוק."

פשט: מסירת המפתח כדין קנין

Speaker 1: נאכדעם די סוגיא אין פסחים צו פארשטיין וואס זיי האבן געזאגט דעמאלטס, ווייל מ'האט מיר נישט געקענט ענטפערן. יא, איך האב געזאגט די סוגיא איז שווער, אבער אמאל אויך.

"המשכיר בית סתם לחבירו" – וואס איז דאס? "אם עד שלא מסר לו המפתח" – פארוואס דארפסטו אז מסירת המפתח זאל דאס מאכן אויס קביעות?

נאכאמאל, אה, מסירת המפתח קוקט מען. ער האט נישט גענומען פון יענער... ער האט נישט גענומען פון א... און נאך א שטיקל. לויט דעם איז געקומען אן עכבר און גענומען חמץ, און דו ווייסט נישט צו ס'איז אריינגעגאנגען אין בכלל. די אלע צרות לערנט מען דארט, אריין מאן ביז טערל.

Speaker 2: סאו וואס איז דא געווען דער עכטע חילוק צווישן יורה דעה אלף און יורה דעה בית? וואס איז דא... אני ווייס נישט.

חזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק – פארוואס נישט מקה טעות?

Speaker 1: אבער דעם אויך, וואס דו זאגסט א הייליגע... דאס איז א הייליגע... דאס איז א מחלוקת. אז דריי פון די מגידי משנה ווילן מגיד זיין, און ער זאגט אז ס'מיינט רוב חמץ. מ'דארף פשוט'ערהייט פארשטיין, נישט טרענסק, געווען רוב מצה, נאר ס'מיינט רוב חמץ.

Speaker 2: וואס איז פראקטיש? אני ווייס נישט.

Speaker 1: אקעי, "המשכיר בית בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק – על השוכר לבדוק, ואינו מקה טעות."

למעשה קען נישט פארזיין. ווי לאנג האט מען לאזן אריין ציין? ס'איז דא א סוגיא אין בבא מציעא. ער שטייט דארטן. דו ווייסט, דרייסיג טעג, אדער די פרק המפקיד, יא, לאזט מען אריין ציין אין דעם פרק.

חידוש: בדיקה איז א מצוה – דערפאר איז מען מוחל

Speaker 1: אקעי, "המשכיר בית בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק" – די ייאוש בעלים איז מסתמא כיכר בפיו. אמרו, הואיל ורשות נכנס, ייאוש בעלים אינו מועיל לו. דו זאגסט, ער איז אריינגעקומען מיט רשות. וויאזוי זאגסטו ער איז אריינגעקומען מיט רשות?

אקעי, דאס איז א תליא, דו האסט דאך פריער געמאכט די ריכטיגע הערה, וואס דו האסט געזאגט. אקעי, דאס איז די רעזולטאט של... גיי נישט מאכן א נייע עכבר. דאס איז די זעלבע, דו ווייסט, ס'איז דאך דא א שאלה, דער אייבערשטער, וואס פעלט אים אן עכבר מער אדער ווייניגער? איך ווייס נישט. איך מיינ אז ס'איז דא אן ענין פון ייאוש בעלים אינו מועיל לו. איך מיינ אז ס'איז דא א מידה, א תליא.

אבער וואס איז די טעם גארנישט מאכן א נייע חידוש? דאס איז די זעלבע סטארי. הואיל ורשות נכנס, ייאוש בעלים אינו מועיל לו. נכנס עכבר, יא, נכנס עכבר וכיכר בפיו, ייאוש בעלים שוב אינו מועיל לו, וכיכר בפיו אינו מועיל לו. אז די כיכר איז שוין, יא, עכבר.

נכנס נחש לבור – אין חייב להביא חבר

Speaker 1: נכנס נחש לבור, אין חייב להביא חבר, איינער וואס איז א גוטע חבר מיט די נחש וואס קען אים ארויסשלעפן? ווייל, פארוואס? ווייל ס'איז א סכנה, אדער ווייל דאס איז שוין א מקום סכנה, ס'איז א מלחמה?

נכנס נחש לבור, אין חייב להביא חבר. דו דארפסט נישט ברענגען איינער וואס איז א חבר וואס וועט אים שלעפן. א חבר מיינט א שלענגל ברענגער.

Speaker 2: אמת, שטייט דאך אויס'הרג'ענען תשעה אין רמב"ם? ס'שטייט גאר אין די אלטע רמב"ם פשוט'ע הלכה.

Speaker 1: אה, ער צייגט דארט, ווייסטו וואס גייט דארט פשט? ער זאגט אז דער ראב"ד איז שיתתיה אז קבוע ודאי הוא, און ס'איז תולה להקל. דער רמב"ם זאגט אז ס'איז נישט קיין קבוע. דער רמב"ם זאגט אז ס'איז יא קבוע, ס'קומט פון איין פלאץ, און דער רמב"ם האט קבוע. ס'איז נאר תולה להקל, ווייל ער האט א ספק בידינו אם דוקא ותולה זה בזה. ס'איז נישט אזא שני עומרים, ס'איז א נייע חידוש, א נייע פשט.

דיסקוסיע – דער ראב"ד'ס שיטה

Speaker 2: סאו וואס איז מה דראב"ד זאגט אז ס'איז איין גאנג קבוע? אין מדרש איז דאך אז ער זאל זאגן אז ס'איז איין גאנג קבוע, וואלט ער נישט געזאגט דאס שני עומרים. ער וואלט געזאגט אז מ'מאכט על נחת, ער זאגט נישט קיין שני עומרים. ער וואלט געזאגט אז ס'איז נישט קיין קבוע, איז דאך יא קבוע, דאס טייטשט דער ראב"ד אז ס'איז נישט קבוע. אבער ס'איז נישט קבוע ביי אונז, ווייל וואלט איז דא...

Speaker 1: מיינ זאך איז די זאך, ער זאגט נישט קיין שני עומרים, ער זאגט נישט קיין כל דפריש. ער זאגט נישט אז מ'מאכט על נחת.

Speaker 2: טענה'ט ער דאך, ס'איז דאך יא קבוע.

Speaker 1: יא, מ'האט א ספק אין די דין, פון וועלכע פייער האט ער גענומען. דער ספק איז אויך ווידער, ס'איז נאך א דבר אחר. ווייל דער שני עומרים זאגט אז דו האסט א ספק פון וועלכע פייער ס'איז געקומען, וויאזוי פסק'נט מען? מ'זאגט מחצה על מחצה, ווייל דו האסט אן אופן זאלסטו ספקא דרבנן.

אבער די שאלה איז, פון די פייער איז דאך געקומען פון איינע פון די צוויי פלעצער, אבער די איינע פון די צוויי פלעצער איז דאך נישט קיין קבוע. ס'איז שוין א נייע ספק, ספק ספקא. ס'איז גאר א נייע דרך אין רמב"ם, אז ער זאגט אז ס'איז יא קבוע, ער זאגט אז ס'איז נישט דא די הלכה אז מ'דארף אויס'הרג'ענען תשעה. יא, ס'איז יא דא קבוע.

Speaker 2: די שאלה איז א פלא, דאס מאכט נישט קיין ספק ספקא, ווייל פארוואס האב איך א ספק ספקא? מ'האט דא א ספק פון וועלכע מהרג'עט, מ'האט דאך נאר א ספק פון וועלכע עבירה ס'איז אריינגעגאנגען. נאר גוט, ס'איז א קבוע און מ'האט נאך א ספק.

Speaker 1: איי, אין די נארמאלע רעדט מען פון חבורה, אבער דא וואס איז א קבוע און מ'האט נאך א ספק, קוקט מען עס נישט אן ווי א קבוע וואס איז מחצה על מחצה? נאר יא, ס'איז דא א ספק ספקא, ס'איז תמימות'דיג. יא, דער רמב"ם האט אזא צוויי דינים.

יעדער בייעס, לאמיר לערנען ווייטער, מ'וועט זען וואס דער שווארץ טייטש זאגט. און די סטענדארדס גייען דאן.

סיום

Speaker 1: נאך א נקודה האב איך געוואלט צולייגן, וואס איך האב געזען א חידוש וואס איך האב נישט געטראכט אז דאס ווארט איז. נאכדעם וועלן מיר צוקומען צו די שאלות וואס מיר האבן באקומען. אבער די סוגיא איז שווער און וויכטיג.

המשכיר בית לחבירו והיוצא בספינה

המשכיר בית לחבירו

Speaker 1: וואס איז די סברא? אייגענטליך א קביעות קען נישט זיין, נארמאלע אייגענע חברה. אבער דא וואס דו זאגסט א קביעות וואס דארט מעסטו אויף עס, גייען זיי נישט קוקן אויף ווי א קביעות, איז דאס איז נחת על נחת. נאר, יא, דא האסטו אסאך תירוצים, איך ווייס. יא, זיי האבן אזוי צוויי דינים.

יורה דעה, לאמיר לערנען ווייטער, אין נטורל, איי אנדערסטענד וואס ס'גייט דא פאר.

2 Speaker: אינטערסאנט. ס'איז כאילו ווען זיי האבן נישט געענטפערט די בעסיק שאלה. ס'הייסט דא פלעטשער וואס מען דארף בודק זיין, אבער... לאמיר זאגן, איך ווייס אז עס איז דא א חמץ.

1 Speaker: אינטערסאנט. חמץ ממש דריי פערטל נאך איינס ביינאכט. הא?

2 Speaker: די שאלה איז נישט אויב דו ווייסט אז ס'איז דא חמץ.

1 Speaker: יא יא, איך ווייס אז ס'איז דא חמץ בשמי הקורא, די שאלה איז צי מען דארף בודק זיין פאר דעם, הייסט דאס ארויסנעמען. דאס צווייטע זאך וואס מ'דארף דא זאגן. יא, די תקנה פון חכמים זאגט אז מ'דארף בודק זיין. און ער גייט מבטל זיין און ער גייט ארויסנעמען די חמץ, איז נישט אלעמאל איז ער מחויב.

ווען איז מען מחויב בדיקה

1 Speaker: ווען איז ער מחויב? ווען ס'איז א זאך וואס גייט אראפאלן, אדער אויב ס'איז א זאך וואס מ'גייט עס אמאל ניצן, און אזוי ווייטער. אויב מ'גייט עס קיינמאל נישט ניצן, און ס'איז פחות מכזית... יא?

2 Speaker: שטימט אז מ'גייט לערנען? שטימט אז מ'גייט לערנען?

1 Speaker: וואס ביסטו אזוי העפי? דו ביסט מיד, דו ווילסט איינגיין אז ס'שטימט? גוט. ס'איז אלעמאל נישט קיין גוטע רינג.

היוצא בספינה והיוצא בשיירא

דער רמב"ם'ס לשון

1 Speaker: "המשכיר בית סתם להבירו, סתם", ס'מיינט אן אויסזאגן וואס די סטאטוס פון די הויז איז, "איז על המשכיר לבדוק", ווייל יא, אידן... ס'איז דא וואס זאגן אז אידן טוען די מצוה בשעתן, אבער בעצם כל הויז האט א חזקה אז ס'איז חמץ'דיג. אבער ס'איז דא וואס זאגן אז אן ערליכער איד, דאס איז די גמרא, דאס איז דא סתם, און איך ווייס נישט די לשון. אבער איך בין מסכים אז אבער אם יש קטן בבית, דקניא, הרי הוא בחזקת נקי. אבער סתם בית, על המשכיר לבדוק. פון די קצות, די סתם מדרבנן, און רבנן גלייבן די קטן, נורא דרבנן, יש קטן שאין בדעתו לבדוק. יא, נישט קיין בעיבי פון צוויי יאר אלט, מ'רעדט פון א קליין יונגל, אדער א גרויס יונגל.

"המשכיר בית להבירו, אם עד שלא מסר לו המפתח חל עבודתו, איז על המשכיר לבדוק." ווייל ס'איז נאך זיין צייט, געשעט די חיוב הבדיקה, און אפילו ער וואוינט שוין נישט אין די הויז, "על השוכר לבדוק." די מסירת המפתח הייסט א דין קנין, דאס הייסט, ס'איז שוין נישט זיינס.

"המשכיר בית בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק, על השוכר לבדוק, מפני מקח טעות." אפילו מן הדין איז ער מחויב, וואס איז די מקח טעות אז ער גייט יעצט דארפן שילן געלט? ניין, וואס וואלט דא געווען א מקח טעות? דא איז נישט קיין מקח טעות, ס'איז א מצוה. ווייל ס'איז נישט אזוי שווער, א מענטש איז נישט אזוי רוגז אז ער דארף בודק זיין, ער האט א הכרת הטוב ווייל ס'איז א מצוה. דארט איז ער מסתמא מוחל, ער וויל דאך לאזן די מצוה.

תוך שלושים יום – קודם שלושים יום

1 Speaker: אקעי, "היוצא בספינה והיוצא בשיירא," אינטערעסאנט, כאילו מ'טשעפט עס צוזאם, כאילו וואס? ס'איז נישט די זעלבע זאך. אקעי. "היוצא בספינה והיוצא בשיירא, תוך שלושים יום," זאל ער גוט לערנען, ווייל די חיוב הבדיקה הייבט זיך אן תוך שלושים יום. "קודם שלושים יום," דארף ער בודק זיין די הויז, ווייל ער גייט זיין אין פסח צוריק לערב פסח. פארוואס? "שארן אדם מניח ביתו ריקם, פן יארענו דבר." ממילא דארף ער לאזן די הויז צוגעגרייט.

קשיא: פארוואס העלפט נישט די שלושים יום?

1 Speaker: ס'איז אינטערעסאנט, אז ער דארף לאזן די הויז צוגעגרייט פאר פסח, העלפט נישט די שלושים יום. פשט איז, די שלושים יום איז א חיוב. דאס איז א חיוב ווייל ס'איז פון די צייט וואס מ'האט א חיוב בדיקה. אבער דו ווייסט, ס'איז דאך דא א גאס צוריקצוקומען, איז דא א חיוב בדיקה.

2 Speaker: אה, ס'איז א סכנה? חויב איך אפילו ווען ער איז נישט קיין שלענגל ברענגער?

1 Speaker: יא, ער האט געזאגט אז ער רעדט נישט פון שלענגל ברענגער. יא, עפעס טוט מען נישט. ער איז נישט מחויב.

2 Speaker: וואס שטייט דא? יא, וואס איז די סכנה? אזוי ווי פריער, וואס איז די חילוק ביי בית לגוי דארף מען נישט... אין חייב, ס'איז א טרחה.

1 Speaker: תוספות זאגט, די טרחה דרבנן, ס'איז נישט קיין סכנה. איך מיינ אז חכמים דרבנן, ס'איז א סכנה, ס'קאסט דיר געלט דערפאר, ווייל דו וועסט דארפן געבן פאר די חברים. איך ווייס נישט, איך האב נישט געזען משמעות כזו.

בצק בסדקי העריבה – חוט של בצק ביניהם

1 Speaker: אקעי, קיצור, דא איז צוריק נאך א הלכה. בעצם, ס'איז דא נאך אן אנדערע הלכה. בעצם, דער רמב"ם, דער רמב"ם האט אן אנדערע הגדרה מיט די הלכה. די הלכה דארף לויט אים געדארפט זיין, המבואר, אז ער האט אראפגעפאלן אין פסח און ער איז געקומען צו עסן. דער רמב"ם האט נישט געזאגט די זאך אז מ'האט מורא שמה יבוא לאכלה.

גראוויטי – עס קען אראפפאלן, אבער ארויפקומען גייט עס נישט

1 Speaker: לאמיר זען, כ'זאג שבו מי בבשמי הקורא, ווייל זאג גראוויטי, עס קען אראפפאלן, אבער ארויפקומען גייט עס נישט. אויך וואס זאל אריינקומען נטל העליונה, און אין מבטל מלמטה ובצדדיה, ווייל אונז גלייבן זייער שטארק אין גראוויטי.

כי פשוטה היא שיטת הישיבה, תפוח נבט דארייזא באטייליגט מיט די לוקמה. עס איז מבטל געווארן. ס'איז געווארן א בעקפאל, בודק זיין דארף מען, און מיר יש אומרים כ'לעזבורג'ן האט געמאכט מחבר דבר בלאו? איז ווערט זיך אן אנדער וואס איר לחזק בשבעה הרב גרויסע מנהגעוויזן בטל ומבוטל.

מחבר דבר – חוט של בצק ביניהם

1 Speaker: ווייל אהא, וואס עס רינגט דארט, אהא, און מ'פלאנט זיך ארויסנעמען, מחבר דבר. אוי, שליחה הצה, זיי עס שטיי מקומות וחוט של בצק ביניהם, אמרו חכמים אין מוציאין לחות מיט די תלמימה, מחבר דבר. וואס ווערט זיך ווען ס'איז געזאגט גרויסע כזית, ווייל מ'לאזט איינע מחבר דבר.

מדברינו אנו למדים בראיה פון א טאפ, על ובצדדיה, אפי' שמינו נטל החוט איינער תלמימה, מחבר דבר. נשמע מינה מקבל טומאה.

2 Speaker: דאנקע דיר.

1 Speaker: יא, אמאל נעמט זיך גייט א מענטש אין א ווענט, און קראצט זיך ארויס א שטיקל סאר, און מאכט פון דעם מחבר דבר. זיי גענוג ארימער.

כדי בליעה – ווען איז עס מקבל טומאה

1 Speaker: אויך צו זיי עס צו זיי עס ביניהם, אויב ס'איז, אויב ס'איז, אויב ס'איז מען קען נישט נישט סא... דאס מען קען זיך זאגן פאר א סטארטער. אויך אויב ס'איז צו זיי עס ביניהם, אויב צו זיי עס ווען ס'איז צווישן קו חוט. אויב זיי זענען ווייט איינער פון די צווייטער, גייט דאס נישט מקבל טומאה זיין.

אזוי ביניהם אויב זיי זענען כדי בליעה. אדער... נו, אלעמאל, מע רעדט זיך דאך לכתחילה פון געקוועטשט. געקוועטשט וואס איז נאנט, אפילו עס ביז נעמען אז עיווע דארף זיין מיט א חוט, און א בייז מיט אן א חוט. אבער געקוועטשטן אז עס איז ווייט א צוויי-הונדערט שטאק... אה... נישט גאר, ס'איז נישט אזוי ביי.

איזה חמץ חייב בדיקה – פחות מכזית

1 Speaker: דאס זענען א נייעס התלכות, נישט מיכומעשט אויך ניצן א חמץ, נאר ער קען זאגן אזוי ווי אייזא חמץ חייב. א חמץ... אייזא חמץ. שטימט?

Speaker 2: רייט, קודם כל איז דא א חיוב בדיקה. עקזעקטלי.

פארוואס? איינער גייט דאך צוריקקומען און דארט איז בודק זיין. ס'איז צוריקגעקומען די זעלבע לילה.

Speaker 1: רייט. אבער איינער האט אן עזר, ער ווארט צו פארן אין א פלאץ וואו מ'ווייסט אז ער גייט צוריקקומען לעצטע מינוט. ער איז אן אונס, ער איז אן אונס. ער איז אן אונס.

Speaker 2: אויב איז דא אן אונס. יא.

גליון מהרש"א: אונס – בטל ומבוטל

Speaker 1: אויב איינער האט אן עזר, איינער איז צוריקגעבליבן, און ממילא איז דא אן אונס, איז פשוט אז אויב ס'איז דא ערגעץ ווי חמץ גייט עס בטל ווערן און ס'גייט ווערן גענוצט אלס עצים, און ס'איז דאך נישט דא אן עזר, זאגט דער גליון מהרש"א, אז דאס איז די סיבה פארוואס ער איז נישט חייב. כל שכן דא, אז איינער האט אן עזר, ער וויל נישט גיין אויף פסח צו זיין פרוי און קינדער, ווייל אפשר וועט ער זיך נישט קענען ווערן די חמץ.

לכאורה איז סיי ווי אזוי, איינער האט אן עזר, ער וויל נישט גיין אויף פסח, איז ער דאך נישט געגאנגען, איז ער דאך אן אונס, ער קען דאך נישט בודק

זיין, איז דאך אלעס פונקט ווי פריער.

דיגרעסיע: תקנות חז"ל און דער לעבנסשטייגער

Speaker 2: איי הער. דו ווייסט, ס'איז דא א וועלט מיט דעם. ס'שטייט ווי דער מענטש עסט. יא. ס'איז אן ענין. די תקנות זענען געמאכט פאר מענטשן וואס האבן עבדים ושפחות וואס זיי נעמען קעיר פון אלעס, וואס זיי זענען נישט מענטשן וואס יארן זיך. ווי זיי זענען די הולכים גדולים, אזוי זענען זיי. יא.

Speaker 1: דו זאגסט א גוטע זאך. האבן זיי דאס געזען? דאס איז א גוטע זאך. א איד דארף האבן, נישט אז ער דארף פסח נאך פסח זיין ארבעטן. זיי האבן געזען, אה, זיי זענען געווען אין א ווינקל, זיי האבן געהאט גרעסערע אחריות'ן וואס איז נישט יארן זיך. השם ירחם. שטותים. אמאל האט איינער געהאט די די תאוות.

Speaker 2: הא? נאך א מין?

Speaker 1: פארקערט, איך לערן מיט די ערידערהאלט. אבער דער עיקר איז די ישוב הדעת, ס'איז נישט די געלט. געלט איז גארנישט.